

avstrijski meji pri Canureku, je prišla v konkurz, ker ne more izpolniti svojih obvez. Pribiti treba, da je naša vlada s konvencijo znatno pripomogla k sanaciji Avstrije, pa da je upropastila naše denarne zaloge in to baš kreditne zadruge ob meji Avstrije.

Pomoč oškodovancem.

Vsaka država priskoči na pomoč državljanom, kateri so po elementarnih neizgledah zlasti toči in povodnji težko oškodovani. Davidovičeva vlada je v kratki dobi svojo obnovo dovolila primerne podpore v letu 1924 za po toči poškodovane kmete, je v to svrhu priskrbeli potrebne kredite, a po njenem padcu se sedanja vlada ni brigala, da bi izpolnila obveze prejšnje vlade.

Vprašanje pokritja povišanih izdatkov.

Najvažnejše vprašanje pri budgetu, kakor tudi pri zvišanih dvanajstinih je vprašanje pokritja povišanih izdatkov. Kakor pri dvanajstinih za april—julij nam tudi sedaj g. finančni minister ni navedel točnega pokritja za povišane izdatke. Vsa za pokritje navedena sredstva, kakor uštede, viškovi prihoda in nova breme (povišan invalidni davek, komorska doklada, 2 odst. davek za ročne delavce, povišanje cene soli, povišane uvozne carine) niso v stanju pokriti 1600 milijonov dinarjev, za katero vsoto presegajo dvanajstine proračun. Omeniti treba povrh, da so pod imenom uštede, viškovi prihoda, označena sredstva za pokritje zelo dvomljive naravi in da od njih ni pričakovati kakih znatnih rezultatov. Kar se tiče novih, oziroma povišanih davkov, ni treba pričakovati znatnega finančnega učinka in je jasno, da v predloženih dvanajstinih ni pokritja za približno 1000 milijonov dinarjev. Še enkrat moramo pri tej priliki opozoriti, naše stališče napram skrajno nesocialnemu 2 odst. davku za ročne delavce, kateri je na novo uveden v čl. 56. dvanajstin za mesece april—julij. Ta član je kratak, ne pove pravzaprav nič, temveč so, kakor je pri nas navada, vse podrobne določbe prepustene samovolji ministra, ki je v obliki »upustva za razrez in naplato poreza od 12. maja« izdal obširen zakon, kateri vsebuje odredbe, ki ne odgovarjajo besedilu člena 56. dvanajstin. V tem uputstvu se ugotavlja med drugim, da so temu davku podvrženi vsi kmečki dninarji, hlapci, služkinje, celo obrtni učenci, torej delavne moči, ki nimajo stalnega zaslužka, oz. tako neznamenit zaslužek, da jedva žive. Ugotavlja se nadalje, da morajo vsi navedeni davčni obvezanci, ki sedaj niso plačevali nobenih davkov, poleg 2 odst. davka plačevati invalidski davek, komorsko doklado, 30 odstotno izredno državno doklado in povrh še visoke samoupravne (občinske in okrajne) doklade v Sloveniji znašal 7—10 odst. zaslužka teh ročnih delavcev. Opravičena je bojazen, da bodo ta davek, kakor davek na vojne dobičke in davek na poslovni promet, skoraj izključno plačevali prečani, osebno Slovenija, ker v drugih pokrajinah davčna administracija — ni na mestu. Pri odmeri davka se upošteva ne samo zaslužek v denarju, temveč tudi dajatve v naravi (hrana, stanovanje, obleka), a v uputstvu ni navodil kako naj računavajo davčne oblasti te dajatve. Vsak davek uvaža gospodarsko najslabše in določa nek eksistenčni minimum; v uputstvu pogrešamo tozadevne odredbe, kakor tudi odredbe o delavcih, ki niso stalno zaposleni in ki le tu in tam pridejo do dela. Po zakonu so izzeti delavci, ki sprejemajo zaslužek od države, a mi vidimo, da se kljub temu predpisuje na primer rudarjem v drž. rudniku Velenje ta davek. Kljub spomenicam rudarskih podjetij, kljub spomenicam delavskih organizacij, kljub obljubi v generalni direkciji neposrednih davkov, da se bo to vprašanje rešilo, ostane isto v uputstvu — nerešeno. Mišljenje vseh socialno čutečih ljudi je, da treba ta nesocialni davek ukiniti, osebno zbog tega, ker so vsled splošne gospodarske krize razmere delavstva obupne, ker vsled omejitve obrata delavci ne delajo vse delavne dni in ker se jim celo zmanjšuje dosednji zaslužek.

Predlogi in zahteve.

Ob priliki specialne razprave smo stavili celo vrsto predlogov, in sicer smo predlagali:

da se izplača po zakonu določena podpora cestnim odborom in okr. zastopom v Sloveniji za vzdrževanje cest;

da se izplača dolžna nagrada in potnina veroučiteljem v Sloveniji;

da se izplača dolžna razlika uradništvu;

da se izplačajo dolžne penzije cestarjem, uslužbencom južne železnice, bivšim notarjem v Prekmurju;

da se zboljša penzije rudarjem in tobačnim delavcem, provizijonistom in miloščinarjem;

da se kronske penzije prevedejo v dinarske;

da se izplača obljubljena državna podpora posojilnicam; bivšim članicam Verbanda v Gradcu;

da se poveča kredit za podporo v slučaju elementarnih neizgled;

da se poveča kredit za regulacijo hudournikov;

da se zmanjša dohodnina, oziroma olajša plačilo, da se ukinejo vsi novi, oziroma zvišani davki, osebno 2 odst. davek na ročne delavce;

da se izjednači hišna najmarina v celi državi in ukine 30 odst. pribitek na hišno najmarino in na deželne doklade;

da se izvrši revizija takšnega zakona;

da se zopet upeljejo plačilni nalogi za vse vrste davkov, kakor isti obstoje v Hrvaški in Sloveniji;

da se v interesu kmetijskega stanu ukinejo izvozne carine, ki onemogočajo vnovčenje kmet. pridelkov;

zahtevali smo zvišanje draginskih doklad za duhovščino.

Predlagali smo v pokritje teh novih izdatkov, katerih ni v dvanajstinih:

znatno zmanjšanje povišanih kreditov za dnevni poslanece in stroške Narodne skupščine;

zmanjšanje kreditov za oboroževanje, izpopolnitev orožarne v Kragujevcu, ter drugih vojaških kreditov;

zmanjšanje pretirano visokih dispozičnih fondov. zmanjšanje selinskih stroškov vsled premeščanja režimu neljubih uradnikov, zmanjšanje nepotrebnih stroškov za penzioniranje sposobnega uradništva, ki se vrši iz politično-strankarskih nagibov.

Vlada se za večino teh naših predlogov ni zmenila, vlada mirno trpi, da se je z naknadnimi krediti povečal budget za 1.300 mil. dinarjev, z dvanajstinih za april—julij za 600 mil. dinarjev, z dvanajstinih za avgust—november za 500 mil. dinarjev, v celem za 2.400 mil. dinarjev, a od povečanih kreditov ne odpade niti para na Slovenijo za izplačilo dolžnih kreditov in izpolnitev državnih obvez, na kak novi kredit za Slovenijo niti ne smemo misliti.

Naš budget, ki bo s povečanimi krediti v dvanajstinih znašal nad 12 milijard dinarjev ali izraženo v zlatih dinarjih, nad 1 milijardo zlatih dinarjev, je z ozirom na naše gospodarske razmere in na plačilno zmoglost našega prebivalstva mnogo prevelik. Na jednega prebivalca pride 75 zlatih dinarjev, dočim je v predvojni Srbiji prišlo na prebivalca 30 zlatih dinarjev, a v drugih državah pride 35 do 50 zlatih dinarjev. Z ozirom na to dejstvo, z ozirom na zvišano vrednost dinarja — v zadnjih 2 in pol letih je vrednost povišana za 60 odst., z ozirom na preobremenitev najširših slojev ljudstva, osebno z ozirom na nujno potrebo začeti z zmanjševanjem neznosne draginje — je skrajni čas, da se reducira budget od 12 milijard na 9 milijard dinarjev in v bodoče leto za leto zmanjšuje, a ne povišuje budget.

Finančni minister zatrjuje, da bo v najkrajšem času izjednačil neposredne davke v naši državi in da bo koncem tega meseca gotov nov zakon o neposrednih davkih. Izdeluje se že 4. načrt zakona o neposrednih davkih, nešteto krat smo slišali isti izjavo, a ostalo je vse pri starem, — za izjednačenje davkov ne zadostuje samo enoten zakon, temveč treba ustvariti vse predpogoje za pravičen predpis in točno plačilo davkov in to je ustvarjanje katastra za celo državo in uvedbo dobre, enotne davčne administracije.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

V soboto je bila zaprisežena RR. vlada. Ta vlada je sestavljena tako, da so v njej ostali vsi dosednji radikalni ministri. Ministrstvo pravde in prosvete sta od samostojnih demokratov prevzela radikala Marko Gjurič in Velja Vukičević.

Radičevski ministri

so zadnji na listi, in sicer: za agrarno reformo Pavle Radič, za pošto in brzojav dr. Superina, za trgovino in industrijo dr. Kralja, za šume in rude pa dr. Nikič. — Državni podtajniki še niso imenovani.

Stjepan Radič na prostem.

V soboto so obvestili Stjepana Radiča, da je s kraljevim ukazom ustavljeno sodno postopanje proti njemu. Z njim vred je bila izpuščena tudi petorica bivših poslancev iz internacije v policijski vojašnici. Radič je sprejel naznanilo prostosti z vsklikom: »Hvala Bogu, narodu in kralju!« — Ljudskih pozdravov in sprejemov ni bilo.

V nedeljo je Radič že govoril na konferenci svojih zaupnikov. Njegov govor se krije s tem, kar je objavila beograjska »Politika«. (Glej uvodni članek.) V ponedeljek se je podal na Bled v avdienco h kralju, katero mu je izprosil minister Pavle Radič ob zaprisegi vlade.

O avdijenci

je Radič izjavil: Zelo dobro je uspela. Imeli smo dovolj časa, da smo se s kraljem pogovorili o vseh mogočih stvareh. Govorili smo o sporazumu in o njegovi izgradnji. Kralj se je zanimal za vse. Naš kralj je pravi naš človek. Z njim se lahko pogovarja, kakor z resničnim predstavnikom narodne suverenitete. Mnogo smo govorili o seljaškem narodu. Sporazum je bil že od nekdaj moje politično prepričanje. Jaz bi to že prej storil, ali nisem vedel, kako misli o tem kralj. Poslušal sem ga napeto in nisem bil samo zadovoljen, marveč tudi tako radostno iznenaden, da mi je nekočkrat kar zastala beseda. Takega razumevanja o vseh vprašanih našega življenja nisem našel tudi pri najrazumnejših naših ljudeh. Ni naroda, kakor je naš. Sreča je, da noben narod nima takega kralja, kakor je naš.

Kralj je razpoložen za sporazum, kakor tudi za naš narod. Vem in jasno vidim, kako se mora sporazum razvijati. H kralju sem prišel s popolnim zaupanjem. Vedel sem, da je naš kralj junak, ali nisem vedel, kako misli o Hrvatih. Mnogo sem o tem doznal od Nastasa Petroviča, toda glavno sem čul od Pavla in tako sem dobil neomejeno zaupanje.

Radič se želi še sestati s Pašićem, potem pa pojde najbrž na počitnice v Dalmacijo.

Zajedničarji

so tudi v nedeljo zborovali v Zagrebu. Poslanca dr. Lorković in dr. Trumbić sta zaupniškemu zboru ali večji iz cele Hrvatske razložila, kako sta Radiča samovoljno spravila HSS v službo radikalov. Na zboru je bila soglasno sprejeta resolucija, ki v svojem prvem delu povdarja, da zajednica ostane še dalje na istem stališču hrvatske politike, na katerem je vztrajala 27. mar-

ca t. l. tudi vodstvo HRSS in da ne more in ne sme teptati interesov in časti hrvatskega naroda ter brezumno slediti vratolomnim skokom tega vodstva (HSS). Resolucija se dalje bavi z današnjo politično situacijo in apelira na vse nezavisne ljudi, naj z uspehom prestanejo to najnovejšo in najtežjo preizkušnjo našega narodnega in političnega življenja. V svojem drugem delu izraža resolucija neomajno zaupanje v delo vodstva Zajednice. Veče ugotavlja, da je Zajednica pri prošlih volitvah svojevoljno sklenila, da podpre HRSS, kar je odgovarjalo potrebam hrvatskega naroda v odkriti borbi proti centralističnemu režimu, ki je hotel upropastiti celokupno naše narodno življenje, politično, gospodarsko, finančno in prosvetno. Končno naglašajo resolucija, da hrvatska zajednica na volitvah in v parlamentu preko narodnih zastopnikov izvršuje svoje dolžnosti napram hrv. narodu, čuvajoč v najtežjih časih skupnost in soglasnost s Hrvati in svojim vodstvom.

Zaupniški shod SDS.

V nedeljo je na sestanku samostojno demokratskih zaupnikov v Beogradu Pribičević objavil dogovor, ki je bil ob zadnjih volitvah sklenjen med radikali in njegovo skupino. V tem odgovoru se govori samo o programu PP. vlade in nimajo samostojni demokrati nobene podlage za obtoževanje svojih bivših zaveznikov radikalov.

RR. vlada

hoče spraviti najprej dvanajstine pod streho in še-le potem podati svojo izjavo. Po razpravi o izjavi bi se začele velike skupščinske počitnice.

BOJI V MAROKU

zavzemajo vedno večji razmah in francoska vojska ima težje stališče. Za vrhovnega poveljnika svojih čet je imenovala francoska vlada maršala Petaina, zmagovalca od Verduna. Maršal izvršuje razpored novodošlih čet.

ZOPET NEMSKO-POLJSKI SPOR.

Med Poljsko in Nemčijo je izbruhnil nov spor. Poljska vlada je na Poznanjskem in v zapadni Prusiji odredila zaplenbo številnih stanovanj, ki jih imajo zasedena Nemci in namerava 1. avgusta izgnati nad 10.000 Nemcev iz poljskega ozemlja. Izgnani Nemci so optirali za Nemčijo in morajo po obstoječih pogodbah do 1. avgusta zapustiti Poljsko. Nemška vlada namerava na ta izgon odgovoriti z izgonom poljskih optantov v Nemčiji, katerih število se čeni tudi na 8 do 10 tisoč.

NEMCIJA IN RUSIJA.

Rusko-nemška trgovinska pogajanja so po dveletnem trajanju zopet prekinjena in ni izključeno, da bodo povsem pretrgana. Na nemški strani je sicer dobra volja, da bi pogajanja uspela, toda sovjetski krogi mešajo tako zelo gospodarsko politiko, da je bil dosedaj vsak sporazum nemogoč. Največja ovira za Nemce je v tem, ker sovjeti nikakor nočejo priznati za uvoz nemškega blaga kake ugodnosti in ker zahtevajo, da se izjavi Nemčija proti Angliji. Tega pa Nemci seveda ne morejo storiti in zato so bila dve leti trajajoča pogajanja brezuspešna.

Prireditve.

ORLOVSKI TABOR V PTUJU

dne 2. avgusta 1925.

Letošnja največja orlovska prireditve na Stajerskem, tabor v Ptuj, se bo vršila po sledečem sporedu. Ob trideset 10. zbiranje gostov v drevoredu pri kolodvoru. Ob 10. slavnostni obhod po sledečih ulicah in trgih: Ljutomerska cesta, Srbski trg, Slomškova ulica, Slovenski trg, Krekova ulica, Florjanski trg, Krempljeva ulica, Minoritski trg. Ob 10.30 služba božja. Pridiguje znani govornik in mladinski prijatelj g. profesor J. Vreže iz Maribora. Po sv. maši se vrši tabor na Minoritskem trgu. Govorijo: dr. Joža Basaj, predsednik Orlovske podzveze v Ljubljani, dr. Fran Sušnik, profesor iz Beograda in drugi.

Popoldan ob 3. uri se vrši velik telovaden nastop na športnem prostoru ob Dravi. Spored telovadbe je sledeči:

1. Proste vaje naraščaja za leto 1925.
2. Orodna telovadba (drog, bradlja, krogi).
3. Proste vaje Orlic za leto 1925.
4. Lahka atletika (šafetni tek, skok s palico in dr.).
5. Rajalni pohod in proste vaje članov.

Nastopi okoli 500 članov, članic in naraščaja.

Vsak udeleženec kupi na odhodni postaji cel vozni listek in prosi za moker žig. V Ptuj vozni list obdrži za vožnjo nazaj. Izkaznice se bodo dobile na telovadišču.

Skupni obedi po 11 D so oskrbljeni. Kdor želi obed, naj pošlje znesek: Orlovski ekspozituri, Maribor, Aleksandrova cesta 6.

Vljudno vabimo vse naše prijatelje in somišljenike, da 2. avgusta prihitijo na naš veličasten mladinski tabor, ki bo gotovo vsakemu ostal v najlepšem spominu. Bog živi! Pripravljajni odbor.